

Tedavi Motivasyonu ve Özyeterliliğin Geliştirilmesinde Psikososyal Grup Çalışmaları Ne Kadar Etkili? Madde Kullanıcılarıyla Deneysel Bir Çalışma

How Effective are Psychosocial Group Workings in Improving Treatment Compliance and Self-Efficacy? An Experimental Study with Substance Users

Tuğba GÖRGÜLÜ^{1,2}

¹Department of Psychiatry, University of Rochester Medical Center, Rochester, NY, USA

²İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul, Türkiye

ÖZ

Amaç: Grup çalışmaları, madde kullanımı rehabilitasyonunda etkili tedavi yöntemlerinden biridir. Ayrıca, bireyin maddeyi bırakmaya yönelik motivasyonu ve bırakabileceğine dair öz yeterlilik algısı tedavinin seyri için önemli faktörlerdir. Bu çalışmanın amacı da, grup çalışma sürecinin madde kullanıcılarının motivasyonel süreçleri (içsel, dışsal motivasyon ile kişisel yardım arama, tedaviye olan güven) ve öz yeterlilik algıları üzerindeki etkisini incelemektir.

Yöntem: Bu çalışma, 43 madde kullanıcısıyla yapılmış uygulamalı deneysel bir çalışmadır. Grup çalışma sürecinin, katılımcıların tedavi motivasyonu boyutları üzerindeki etkisini ölçmek için Tedavi Motivasyonu Anketi alt ölçekleri (içsel motivasyon, dışsal motivasyon, tedaviye güven ve kişilerarası yardım arama), öz yeterlilik algıları üzerindeki etkisini ölçmek için Genel Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Grup müdahale çalışması katılımcıların içsel motivasyon ve tedaviye olan güvenlerinde anlamlı bir artışa neden olurken, dışsal motivasyon, kişilerarası yardım arama ve öz yeterlilik algılarında bir değişikliğe neden olmamıştır. Ancak izleme sürecinde katılımcıların öz yeterlilik algılarında anlamlı bir düşüş olduğu görülmüştür.

Sonuç: Madde kullanıcılarıyla yapılan grup çalışmaları, bireylerin tedaviye yönelik motivasyonlarını ve tedaviye olan güvenlerini yükseltmektedir. Bu nedenle madde bağımlılığı tedavisi sürecinde grup çalışma uygulamaları, tedavinin etkililiğini arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Madde kullanımı, grup çalışması tedavisi, motivasyonu, içsel motivasyon, tedaviye güven, öz yeterlilik

ABSTRACT

Introduction: Group work is one of the most effective treatment methods in rehabilitation of substance use behavior. In addition, the individual's motivation to quit substance and self-efficacy perceptions of quitting are important factors for the course of the treatment. Therefore, the aim of this study was to investigate the effect of group work process on motivational processes (intrinsic and extrinsic motivation, interpersonal help seeking and confidence-in-treatment subscales) and self-efficacy perception of substance users.

Method: This is an experimental study with 43 substance users. The Treatment Motivation Questionnaire subscales were used to measure the effect of the group work on the dimensions of treatment motivation (intrinsic motivation, extrinsic motivation, confidence-in-treatment, interpersonal help seeking), and the General Self-Efficacy Scale was used

to measure the effect of group work on the self-efficacy perceptions.

Results: The group work resulted in a significant increase in participants' intrinsic motivation and confidence-in-treatment. However, group work did not result any significant change in extrinsic motivation, interpersonal help seeking and perception of self-efficacy. In the follow-up process, a significant decrease was observed in the participants' self-efficacy perceptions.

Conclusions: Group work with substance users increases the intrinsic motivation and confidence-in-treatment of individuals. Therefore, group work practices will increase the effectiveness substance use treatment.

Keywords: Substance use, group work, treatment motivation, intrinsic motivation, confidence-in-treatment, self efficacy

Cite this article as: Görgülü T. Tedavi Motivasyonu ve Özyeterliliğin Geliştirilmesinde Psikososyal Grup Çalışmaları Ne Kadar Etkili? Madde Kullanıcılarıyla Deneysel Bir Çalışma. Arch Neuropsychiatry 2020; 57:241-247.

GİRİŞ

Madde kullanım davranışı son yıllarda artış göstermesi, ayrıca birçok biyopsikososyal sorunun temeli olması ve bu sorunlara eşlik etmesi nedeniyle müdahale edilmesi gereken bir halk sağlığı problemi (1, 2). Madde kullanım oranı bazı yüksek riskli gruplarda daha fazladır. Genel popülasyonda yetişkinlerin %9'u madde kullanım bozukluğu tanı kriterlerini karşılarken, bu oran cezaevindeki yetişkinlerde %60, denetimli serbestlik

ya da cezaevi öncesi adli sisteme dahil olan yetişkinlerde ortalama %30'dur (3). Adli popülasyonda madde kullanım davranışının bu denli yüksek olması, hangi tedavi modellerinin daha etkili olduğuna dair tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Konuyla ilgili araştırmacılar, adli popülasyonda grup müdahale çalışmalarının madde kullanım bozukluğu tedavisinde en etkin tedavi modellerinden biri olduğu üzerinde durmaktadır (4).

Wagoner ve Piazza'nın (1993) 220 alkol ve madde kullanıcısıyla yaptıkları çalışmada, grup çalışmalarının denetimli serbestlik sürecindeki alkol kullanıcılarında olumlu bir tedavi seçeneği olduğu bulunmuştur (5). Bazı çalışmalar, grup terapinin madde kullanım teravisinde en az bireysel terapi kadar etkili, hatta bazen uzun süreli maddenin bırakılmasında daha başarılı olduğunu savunmaktadır. Ayrıca grup çalışmasına katılan madde kullanıcıları maddeden uzak durma konusunda katılmayanlara göre daha başarılıdır (6, 7). Gamble ve O'Lawrence'in 6204 eroin kullanıcısıyla yaptıkları boyutsal çalışmanın sonucuna göre, grup çalışmasına katılan eroin kullanıcılarının %27'si beş yıl süreyle eroinden uzak kalabilmişken, grup çalışmasına katılmayan eroin kullanıcılarının %34'ü 12 ay içerisinde tekrar eroin kullanmaya başlamışlardır (8).

Tedavi modellerinin etkililiği tartışılırken, konuyla ilgili diğer çalışmalar ise bireyin tedaviye yönelik isteği ve maddeyi bırakacağına dair öz yeterliliğine vurgu yapmaktadır (9, 10). Madde kullanıcısının maddeyi bırakacağına dair isteği, tedaviye uyum ve motivasyonu ve profesyonelle işbirliği tedavinin etkililiği için önemli faktörlerdir (11). Bazı çalışmalar, özellikle adli sisteme dahil olan bireylerin tedavi sürecinde motivasyonlarını yükseltmenin zorluklarına değinse de, kısa motivasyonel çalışmaların dahi yüksek riskli bireylerin tedaviye olan uyumlarına, maddeyi bırakma isteklerine, kararlılıklarına ve tedaviyi sürdürmelerindeki etkisine işaret etmektedir (12, 13). Bu bağlamda motivasyonel terapi odaklı grup çalışmalarının ya da grup çalışma sürecinde motivasyonel öğelerin kullanılmasının, madde kullanıcılarının tedaviye olan uyum ve tedaviyi devam ettirmelerindeki önemi vurgulanmaktadır (14). Örneğin konuyla ilgili Blondell ve ark.'nın (2011) yaptıkları çalışmanın sonucuna göre, motivasyonel odaklı grup çalışmasına katılan madde kullanıcılarının, tedavide kalma ve tedaviyi sürdürme davranışlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (15).

Bireyin maddeyi bırakacağına dair inancı ve motivasyonu, tedaviyi sürdürme ve tedaviden sonuç almada önemli bir faktör olsa da, bireyin maddeyi bırakabileceğine dair bilişsel süreci ve öz yeterlilik algısı, tedaviyi sürdürme ve tamamlamada diğer önemli motivasyonel mekanizmadır. Bilişsel bir süreç olan öz yeterlilik, bireyin davranışını değiştirmesinde ilk adımdır; dolayısıyla zayıf öz yeterlilik madde kullanıcısının tedaviye uyum ve tedaviyi sürdürmesinde önemli bir engeldir (16, 17). Ayrıca bireyin güçlü öz yeterlilik algısı relapsın önlemesi açısından da koruyucu bir mekanizmadır (18). Dolan ve ark. (2008) öz yeterliliği yüksek olan bireylerin maddeden uzak durabildiklerini ve maddeye tekrar başlama risklerinin düştüğü ya da benzer riskli davranışlara karşı kendilerini koruyabildiklerini ortaya koymuşlardır (19). Bu nedenle maddeyi bırakma konusunda bireyin öz yeterliliğini güçlendirmeye yönelik grup müdahale çalışmaları, tedavinin sürdürülmesinde önemli bir tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir. Konuyla ilgili Sheykhezad ve Seyedfatem'in (2019) 100 madde kullanıcısıyla yaptıkları çalışmada, grup müdahale çalışmasının madde kullanıcılarında maddeden uzak durma, relapsı önleme ve öz yeterlilik algıları üzerindeki etkisini incelemişler ve grup çalışmasının öz yeterliliğin gelişmesi ve maddeden uzak durmada etkili bir tedavi yöntemi olduğunu ortaya koymuşlardır (20).

Son yıllarda ülkemizde de madde kullanımını önleme ve müdahalesine yönelik çalışmalar ümit vericidir. Ancak konuyla ilgili çalışmaların sayısı çok sınırlıdır (21, 22). Uygun önleme, müdahale ve tedavi yöntemlerinin geliştirilmesi ve madde kullanıcılarının tedaviden etkin bir şekilde faydalanmalarını sağlamak için madde kullanıcılarıyla yapılan çalışmaların etkililiğinin ölçülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, madde kullanıcılarıyla yapılan grup müdahale çalışmasının, katılımcıların maddeyi bırakma motivasyonları üzerindeki etkisini incelemek ve içsel motivasyon, dışsal motivasyon, kişilerarası yardım arama, tedaviye güven ile öz yeterliliklerinin geliştirilmesinde etkili olup olmadığını araştırmaktır. Literatürdeki önceki çalışmalar göz önüne alındığında (9, 21, 22) bu çalışmanın hipotezi, adli sisteme dâhil olmuş madde kullanıcılarıyla yapılan motivasyonel

ve davranışsal odaklı grup çalışmasının, madde kullanıcılarının içsel motivasyonlarını, tedaviye olan güvenlerini, yardım arama davranışlarını ve öz yeterliliklerini olumlu etkileyeceği, ancak dışsal motivasyonlarında anlamlı bir değişikliğe neden olmayacağıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma öntest, sontest ve izleme çalışması yapılmış uygulamalı deneysel bir çalışmadır. Öntest-sontest desen çalışmalarında, müdahale çalışması yapılmadan önce katılımcılardan ölçüm alınır, daha sonra bu gruba ilgili müdahale uygulanır. Müdahale bittikten sonra katılımcılarda herhangi bir değişimin olup olmadığı anlamak için, aynı ölçüm araçları kullanılarak, ikinci bir ölçüm alınır (23). Bu çalışmada, ayrıca izleme çalışması için grup çalışması tamamlandıktan bir ay sonra üçüncü bir ölçüm alınmıştır. Böylece müdahale öncesi ve sonrası bir değişim varsa, bu değişimin kalıcı olup olmadığı test edilmiştir.

Örneklem

Bu çalışma, yasa dışı bir madde kullanım nedeniyle denetimli serbestlik tedbiri almış 43 erkek madde kullanıcısıyla yapılmıştır. Katılımcıların idrar testlerinde Amatem tarafından yasa dışı bir madde tespit edilmiş olması şartı aranmıştır. Grup çalışmasına devam etmeyi engelleyecek düzeyde bilişsel bozukluğu olan, aktif psikotik belirtiler gösteren ve Türkçe okuma yazma bilmeyen bireyler grup çalışmasına dahil edilmemiştir. 43 katılımcıdan her gruba en az 10 katılımcı olacak şekilde 4 farklı grup oluşturulmuştur. Katılımcılar her gruba seçkisiz olarak atanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sosyo-demografik Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-demografik bilgi formu 24 sorudan oluşmaktadır. Formda yaş, medeni durum, eğitim düzeyi gibi demografik soruların yanı sıra, madde kullanım risk faktörleri, madde kullanım süresi, kullanılan maddenin cinsi ya da madde kullanımı tedavisine ilişkin psikososyal sorular yer almıştır.

Tedavi Motivasyonu Anketi (Treatment Motivational Questionnaire):

Tedavi Motivasyon Anketi (TMA) 26 maddeden oluşan, kendi kendini değerlendirme türünde 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ryan ve ark. (1995) tarafından geliştirilen TMA'nın Dışsal Motivasyon (DM), İçsel Motivasyon (İM), Tedaviye Güven (TG) ve Kişilerarası Yardım Arama (KYA) olmak üzere 4 alt ölçeği vardır (9). Ryan ve ark. (1995) tarafından yapılan ölçeğin psikometri çalışma sonuçlarına göre, alt ölçeklerin iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının 0,70 ile 0,98 arasında değiştiği ve ölçeğin yapı geçerliliğinin kabul edilebilir değerde olduğu görülmüştür (9). Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Evren ve ark (2006) tarafından yapılmış ve tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısının 0,84, alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarının 0,42 ile 0,91 arasında değiştiği bulunmuştur. Araştırmacılar, ölçeğin madde korelasyonlarının anlamlı olduğu belirtmişlerdir (24). Bu çalışmada TMA'nın iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu görülmüştür ($\alpha=0,90$).

İçsel Motivasyon (Intrinsic Motivation):

İçsel Motivasyon (Intrinsic Motivation): İçsel Motivasyon, TMA ölçeğinin alt ölçeği olan İçsel Motivasyon alt ölçeğiyle ölçülmüştür. 11 maddeyle ölçülen içsel motivasyon, bireyin tedaviye katılımı, uyumuna ilişkin motivasyonunu ve tedaviye devam etmesini engelleyecek suçluluk ve utanç gibi içsel motivasyonel faktörleri değerlendirmektedir (9). Bu çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu görülmüştür ($\alpha=0,92$).

Dışsal Motivasyon (Extrinsic Motivation):

Dışsal Motivasyon (Extrinsic Motivation): Dışsal Motivasyon TMA alt ölçeklerinden Dışsal Motivasyon alt ölçeği ile ölçülmüştür. Ölçek, madde kullanan bireyin tedaviye devam etmesi ve katılımı konusunda talebi olan potansiyel dışsal faktörleri değerlendirmekte ve toplam 4 maddeyle ölçülmektedir (9). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,65$ olarak hesaplanmıştır.

Tedaviye Güven (Confidence-in-Treatment): Tedaviye güven, TMA'nın Tedaviye Güven alt ölçeği ile ölçülmüştür. 5 maddeden oluşan ölçek, tedavinin seyri ve sonuçlarına ilişkin bireyin beklenti ve güvenini ölçmektedir (9). Bu çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısının kabul edilirdergerde olduğu bulunmuştur ($\alpha=0,52$).

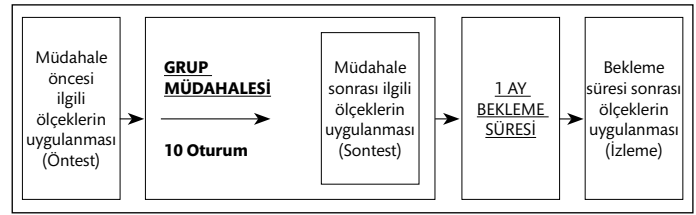
Kişilerarası Yardım Arama (Interpersonal Help Seeking): Tedaviye yardım arama, TMA'nın Kişilerarası Yardım Arama alt ölçeğiyle ölçülmüştür. Ölçek, 6 maddeden oluşmakta ve bireyin tedaviye uyum, beklenti ve tedaviye devam etme konularını başkalarıyla paylaşma ve başkalarından destek alma motivasyonunu ölçmektedir (9). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,84$ olarak hesaplanmıştır.

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Türkçe Formu (General Self-Efficacy Scale): Sherer ve ark. (1982) tarafından geliştirilen Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (GÖÖ), 23 maddeden oluşan kendi kendini değerlendirme türünde bir ölçektir (25). Orjinali 14'ü Likert tipi olarak geliştirilen ölçek, daha sonra 5'li Likert tipi olarak değiştirilmiştir. Ölçeğin Genel Öz Yeterlilik ve Sosyal Öz Yeterlilik olmak üzere iki alt ölçeği bulunmaktadır. Ölçeğin ilk psikometri çalışması Sherer ve ark. (1982) tarafından yapılmıştır (25). Buna göre GÖÖ için iç tutarlılık katsayısı 0,86, açıklanan varyans oranı %16 iken, Sosyal Öz Yeterlilik Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısı 0,71 ve açıklanan varyans oranı %8,5 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerlik çalışması 6 farklı kişilik ölçeğiyle yapılmış, yapı geçerlilik korelasyon katsayılarının kabul edilebilir aralıkta olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından yapılmıştır (26). Çalışmanın sonuçlarına göre, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,80, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,69 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışması Öz saygı Ölçeği, Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği ile yapılmış, korelasyon katsayıları sırayla 0,48, 0,57,-0,30,-0,49 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu bulunmuştur ($\alpha=0,87$).

İşlem

Öncelikle, Ankara Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nde çalışan sosyal çalışmacı ve psikologlar madde kullanım nedeniyle denetimli serbestlik tedbiri alan bireylerle 3 seans bireysel görüşme yapmışlardır. Bireysel görüşme sonrası idrar testinde madde kullandığı tespit edilen ve kurum uzmanları tarafından madde bağımlılığı tedavi programına katılması uygun olduğu belirlenen bireyler grup çalışmasına dâhil edilmiştir. Grup çalışması süreci, Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Programı (SAMBA) grup çalışması uygulayıcı eğitimi almış bir doktor psikolog ve bir uzman sosyal çalışmacı tarafından yürütülmüştür. 2 oturum üst üste çalışmaya katılmayan katılımcılar, grup çalışmasından çıkarılmıştır. Bu nedenle grup çalışması 43 katılımcıyla başlamış, beş ay sonra 35 katılımcıyla sonlandırılmıştır.

Grup çalışmasında, psikososyal müdahale programı olarak SAMBA grup çalışması referans olarak kullanılmıştır. Ögel ve ark. (2011) tarafından geliştirilen SAMBA tedavi programının amacı, alkol ve madde kullanım konusunda bireyleri bilgilendirmek, değişim motivasyonu sağlamak ve maddeyi bırakma konusunda bireylerin tedaviye olan uyumlarını arttırmaktır (27). Program temelde Bilişsel Davranışçı Terapi odaklı olması yanı sıra, programın geliştirilmesinde Diyalektik Davranış Terapisi ve Motivasyonel Görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. 15 oturumdan oluşan SAMBA'nın ilk on oturumunu uygulamak zorunluysen, son beş oturumun uygulanması, grubun dinamiğine bağlı olarak uygulayıcının tercihine bırakılmıştır. Bu çalışmada, programın zorunlu olan ilk 10 oturumu uygulanmıştır. Çalışmaya başlamadan önce katılımcılara grup müdahale çalışmasının amacı kısaca anlatılmış ve çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce, ilgili ölçeklerin kullanılması için, ölçeklerin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan yazarlardan gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca uygulamaya başlamadan önce Ceza ve Tevkifevleri Genel

Şekil 1. Grup Müdahale Süreci

Müdürlüğü'nden uygulama izni ve Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul kararı alınmıştır.

Çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Grup çalışmasına başlamadan önce katılımcılara ilgili ölçekler uygulanmıştır (öntest). İki hafta sonra grup çalışmasına başlanmış ve her 15 günde bir, 90 dakika olmak üzere 10 oturum uygulanmıştır. Grup müdahale süreci beş ayda tamamlanmıştır. Beş ay sonra ilgili ölçekler katılımcılara tekrar dağıtılmış ve ikinci bir ölçüm alınmıştır (sontest). Uygulamalara 1 ay ara verilmiş ve altıncı ayda katılımcılara ilgili ölçekler üçüncü kez uygulanmıştır (izleme). Grup müdahale süreci Şekil 1'de ayrıntısıyla verilmiştir.

İstatistiksel Analiz

Bu çalışmada verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için, katılımcıların ölçek toplam puanları "z" puanına çevrilmiş, verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Öntest-sontest ve izleme uygulamalarından alınan ölçek toplam puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmıştır. Ölçek toplam puanları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ile hesaplanmıştır. Ölçeklerin öntest-sontest ve izleme çalışması toplam puanları arasındaki değişimin anlamlı olup olmadığını anlamak için Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi'nden yararlanılmıştır. Tüm analizler SPSS 20 paket programıyla yapılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların Sosyo-Demografik ve Psikososyal Özellikleri

Örneklemi oluşturan katılımcıların yaş ortalamaları 34,44'tür. Katılımcıların %41,9'u ilkökul mezunu, %55,8'i bir işte çalışmakta ve çalışanların %44,2'sinin aylık geliri 1001-2000 TL arasındadır. Katılımcıların %58,1'i en az bir kez suçla karşılaşmış, %30,2'sinin ise aile üyelerinin en az birinde bir suç davranışı vardır. Katılımcıların %39,5'inde en az bir kez kendine zarar verme davranışı varken, %27,9'u ise en az bir kez yaşam boyu intihar girişiminde bulunmuştur.

Madde kullanımı bakımından, katılımcıların ilk maddeye başlama yaş ortalaması 19, maddeyi kullanma süreleri ise ortalama 125,55 aydır (yaklaşık 5 yıl). Katılımcıların %20'si son bir ayda, %21,7'si ise 2-5 ay içinde en az bir madde kullanmıştır. Katılımcıların %58'i birden fazla maddeyi düzenli olarak kullanmaktadır. Ayrıca %39,5'i alkol, %97,7'si esrar, %32,6'sı ekstazi, %20,9'u kokain, %14'ü taş (crack kokain) ve %18,6'sı eroin kullanmaktadır. %25,6'sının aile üyelerinde, %76,7'sinin ise arkadaş çevresinde en az bir madde kullanımı vardır.

İkili Korelasyon Sonuçları

Sonuçlara göre dışsal motivasyon ile içsel motivasyon ($r=0,70$, $p<0,01$), ve kişilerarası yardım arama davranışı arasında ($r=0,70$, $p<0,01$) yüksek bir ilişki varken, içsel motivasyon ile öz yeterlilik arasında orta düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,39$, $p<0,05$). Ancak içsel motivasyon ile tedaviye güven ve kişilerarası yardım arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ayrıca öz yeterlilik ile dışsal motivasyon ($r=0,34$, $p<0,05$) ve tedaviye güven arasında ($r=0,36$, $p<0,05$) pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (Tablo 1).

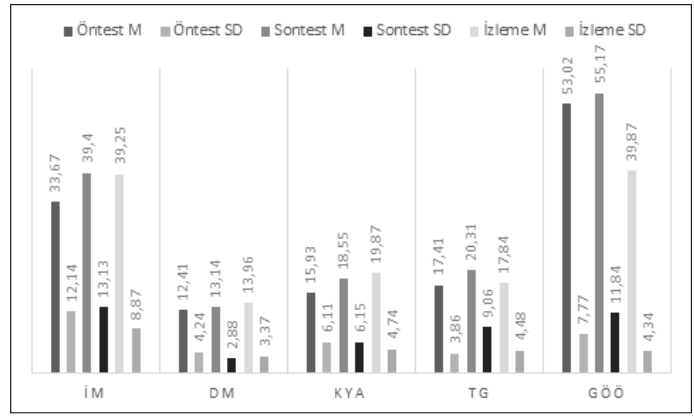
Tablo 1. Ölçekler arası korelasyon ve betimsel sonuçlar

	1	2	3	4	5
1. İçsel Motivasyon	1				
2. Dışsal Motivasyon	0,70**	1			
3. Kişilerarası Yardım Arama	0,70**	0,50**	1		
4. Tedaviye Güven	0,09	-0,13	-0,29	1	
5. Genel Öz Yeterlilik	0,39*	0,34*	-0,47	0,36*	1
M	33,67	12,42	15,93	17,41	53,02
SD	12,47	4,25	6,12	3,87	7,77
Min.	11	4	6	9	38
Max.	55	20	3	25	78

M, ortalama; SD, standard sapma; Min, en düşük değer; Max, en yüksek değer.
* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Öntest-Sontest ve İzleme Çalışması Ölçümlerine İlişkin Betimsel Sonuçlar

Katılımcıların öntest, sontest ve izleme çalışmalarından aldıkları puanlara ilişkin betimsel sonuçlar Şekil 2'de verilmiştir. Müdahale uygulaması yapılmadan önce ve sonra katılımcıların İM'den aldıkları toplam puan ortalamalarının değiştiği görülmektedir. Buna göre, grup çalışmasından önce katılımcıların İM'den aldıkları puan ($M=33,67$; $SD=12,14$) iken, sontestte puanlar yükselmiştir ($M=39,4$; $SD=13,13$). Ayrıca 1 ay sonra yapılan izleme çalışmasında katılımcıların bu yükselişi korudukları gözlenmiştir ($M=39,25$; $SD=8,87$). Bu sonuç, madde kullanıcılarıyla yapılan grup müdahale çalışmasının, madde kullanıcılarının içsel motivasyonlarını arttırdığına işaret eder. DM'den alınan sontest puanları ise ($M=13,14$; $SD=2,88$) öntest puanlarından yüksektir ($M=12,41$; $SD=4,24$). Ancak izleme çalışmasında önemli bir artış yoktur. KYA öntest ($M=15,93$; $SD=6,11$) ve sontest ($M=18,55$; $SD=6,15$) toplam puan ortalamalarında bir yükseliş olmakla birlikte, izleme çalışmasında ($M=19,87$; $SD=4,74$) 1 puanlık bir artış gözlenmiştir. Grup müdahale çalışması, katılımcıların tedaviye olan güvenlerini arttırmıştır. Katılımcıların öntestte ($M=17,41$; $SD=3,86$) olan TG toplam puan ortalamaları, sontestte ($M=20,31$; $SD=9,06$) yükselmiştir. Ancak izleme çalışmasında puanlar düşmüştür ($M=17,84$; $SD=4,48$). Son olarak, katılımcıların GÖÖ'den aldıkları toplam puan ortalamalarının sontestte ($M=55,17$; $SD=11,84$) önteste göre ($M=53,02$; $SD=7,77$) yükseldiği

Şekil 2. Ön test, Son test ve İzleme Çalışması Sürecindeki Değişim

Not: İM = İçsel Motivasyon, DM = Dışsal Motivasyon, KYA = Kişilerarası Yardım Arama, TG = Tedaviye Güven, GÖÖ = Genel Öz Yeterlilik Ölçeği, M = Ortalama, SD = Standard sapma.

görülmüş, ancak bir ay sonra öz yeterlilik toplam puan ortalamasında dramatik bir düşüş olduğu ($M=39,87$; $SD=4,34$) bulunmuştur.

Grup Çalışmasının Tedavi Motivasyonu Üzerinde Etkisine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan katılımcıların Tedavi Motivasyon Anketi alt ölçekleri (İM, DM, KYA, TG) öntest-sontest toplam puanları arasında bir değişim varsa bu değişimin anlamlı olup olmadığını anlamak için Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi yapılmıştır. Tablo 2 incelendiğinde, ilk önce İM öntest-sontest, sontest-izleme çalışması toplam puanları incelenmiştir. Buna göre katılımcıların İM öntest-sontest toplam puanları açısından sontest lehine anlamlı bir artış olduğu görülmektedir ($z=-2,52$; $p=0,01$). Buna göre, grup müdahale çalışması uygulandıktan sonra katılımcıların içsel motivasyonları pozitif yönde anlamlı artmıştır. Ayrıca katılımcıların sontest ve izleme çalışması İM toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($z=-0,66$; $p=0,59$). Bu sonuç katılımcıların uygulama bittikten sonra içsel motivasyonel süreçlerini koruduklarını göstermektedir.

Katılımcıların DM'den aldıkları öntest ve sontest toplam puan ortalamalarında anlamlı bir artış olmadığı anlaşılmıştır ($z=-0,98$; $p=0,32$). Bir ay sonra yapılan izleme çalışmasında da katılımcıların dışsal motivasyonlarında anlamlı bir değişiklik yoktur ($z=-1,194$; $p=0,23$). Bu

Tablo 2. İçsel motivasyon anketi öntest-sontest ve sontest-izleme uygulamalarına ilişkin sonuçlar

	Öntest-Sontest					Sontest-izleme				
	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p
Negatif Sıra	7	17,07	119,50	-2,52	0,01**	18	13,78	248,00	-0,66	0,5
Pozitif Sıra	24	15,69	376,70			11	172,30	187,00		
Eşit	4					3				
Toplam	35					32				

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Tablo 3. Dışsal motivasyon anketi öntest-sontest ve sontest-izleme uygulamalarına ilişkin sonuçlar

	Öntest-Sontest					Sontest-izleme				
	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p
Negatif Sıra	14	240,0	17,14	-0,98	0,32	9	139,5	15,5	-1,94	0,23
Pozitif Sıra	10	355,0	17,35			18	238,5	13,25		
Eşit	1					5				
Toplam	35					32				

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Tablo 4. Kişilerarası yardım arama anketi öntest-sontest ve sontest-izleme uygulamalarına ilişkin sonuçlar

	Öntest-Sontest					Sontest-izleme				
	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p
Negatif Sıra	11	144,50	13,14	-1,81	0,07	9	145,50	16,28	-1,53	0,12
Pozitif Sıra	19	320,50	16,87			20	288,50	14,43		
Eşit	4					1				
Toplam	34					30				

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$ **Tablo 5.** Tedaviye güven anketi öntest-sontest ve sontest-izleme uygulamalarına ilişkin sonuçlar

	Öntest-Sontest					Sontest-izleme				
	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	z	p
Negatif Sıra	11	160,0	14,55	-2,16	0,03*	17	281,5	17,15	-2,02	0,04*
Pozitif Sıra	22	401,0	18,23			11	114,5	10,41		
Eşit	2					3				
Toplam	35					31				

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$ **Tablo 6.** Genel öz yeterlilik ölçeği öntest-sontest ve sontest-izleme uygulamalarına ilişkin sonuçlar

	Öntest-Sontest					Sontest-izleme				
	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	Z	p	N	Sıralar Top.	Sıralar Ort.	Z	p
Negatif Sıra	13	16,04	208,50	-1,01	.30	29	15,50	434,0	-4,65	.000***
Pozitif Sıra	19	16,82	319,50			1	1,0	1,0		
Eşit	3					3				
Toplam	35					33				

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$

sonuç, grup müdahale sürecinin katılımcıların dışsal motivasyonlarında anlamlı bir değişikliğe neden olmadığını göstermektedir (Tablo 3).

Yine grup müdahale çalışmasının, katılımcıların kişilerarası yardım arama süreçlerinde anlamlı bir değişikliğe neden olup olmadığını anlamak için yapılan analiz sonucu, katılımcıların KYA öntest ve sontest toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir artış olmadığı anlaşılmıştır ($z=-1,81$; $p=0,07$), yine KYA sontest ve izleme toplam puan ortalamalarında anlamlı bir değişiklik yoktur ($z=-1,53$; $p=0,12$).

Grup müdahale çalışmasının katılımcıların tedaviye olan güvenlerini anlamlı olarak arttırdığı bulunmuştur (Tablo 5). Bu sonuca göre, katılımcıların TG öntest-sontest toplam puanları arasında anlamlı bir artış vardır ($z=-2,16$; $p=0,03$), ancak 1 ay sonra yapılan izleme çalışmasında katılımcıların tedaviye olan güvenleri anlamlı olarak düşmüştür ($z=-2,02$; $p=0,04$).

Tablo 6 incelendiğinde araştırma grubunun Genel Öz Yeterlilik Ölçeği sontest ölçümlerinde bir artış gözlemlense de ($M=55,17$; $SD=11,84$) bu artışın istatistiki olarak anlamlı olmadığı anlaşılmıştır ($z=-1,01$; $p=0,30$). Ancak Genel Öz yeterlilik Ölçeği sontest ve izleme çalışması toplam puanları arasında izleme çalışması lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($z=4,65$; $p<0,001$). Bu sonuca göre, katılımcıların sontest sonrası öz yeterlilik algılarının düştüğü görülmektedir ($M=39,87$; $SD=4,34$). Bu sonuç, grup müdahale çalışması sürecinde katılımcıların öz yeterlilik algılarını korudukları, ancak tedavi bittikten sonra öz yeterlilik algılarının anlamlı olarak düştüğünü göstermektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, grup müdahale uygulamasının madde kullanıcılarının

tedavi motivasyonu (içsel motivasyon, dışsal motivasyon, kişilerarası yardım arama, tedaviye güven) ve öz yeterlilikleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Maddeyi bırakma sürecinde bireyin maddeyi bırakabileceğine olan inancı ve motivasyonu bağımlılık tedavisinin en temel gerekliliklerindedir. Özellikle içsel motivasyonel dinamikler tedavinin olumlu seyri için kritik olmakla birlikte, düşük motivasyon madde kullanıcısının tedaviye uyumu, katılımı ve tedaviye devam etmesi için önemli engelliyici faktörlerdir (9). Konuyla ilgili yapılan çalışmalar, bireylerin içsel motivasyonel süreçlerinin gücü yükseldikçe tedavinin etkisinin artacağına işaret etmektedir (28). Ögel ve ark. (2016) 214 madde kullanıcısıyla yaptıkları SAMBA grup çalışmasının sonuçlarına göre, maddeyi bırakma motivasyonunun grup çalışmasını tamamlamada etkili olduğu, ayrıca grup sonlandıktan sonra katılımcıların maddeyi bırakmaya ilişkin motivasyonlarının arttığı bulunmuştur (21). Bu çalışmada da, grup müdahale uygulamasının madde kullanıcılarının içsel motivasyonlarını arttırdığı, bu motivasyonel sürecin grup çalışması bittikten sonraki bir aylık izleme döneminde de devam ettiği bulunmuştur. Bu bulgular ışığında, bağımlılık tedavisinin olumlu seyri için, kullanıcıların içsel motivasyonlarını, diğer bir deyişle özerkliklerini arttıracak grup çalışmalarının etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca grup çalışmaları, grup içerisinde katılımcıların bırakmaya yönelik birbirlerini destekleyici davranışları, katılımcıların çözemeyeceklerini düşündükleri birtakım sorunlara karşı alternatifleri görebilmelerine yardımcı olacak ve bu durumun bireylerin içsel motivasyonlarını ve maddeyi bırakmaya yönelik özerkliklerini olumlu etkileyecektir (29).

Her ne kadar içsel motivasyonel süreç bireyin maddeyi bırakmasında dışsal motivasyonel sürece göre daha etkili olsa da aile, arkadaş gibi sosyal çevrenin baskısı, bireyin madde kullanım nedeniyle ceza alması ya da alkollü araç kullanımı nedeniyle ehliyetine el koyulması gibi bir

takım dışal faktörler, bireyin madde kullanımından uzak durması ya da maddeyi bırakması için önemli etkenlerdir (11). Bu çalışmada içsel ve dışal motivasyon arasında pozitif yönde görece yüksek bir ilişki olduğu bulunmuş olsa da, grup müdahale uygulamasının bireylerin dışal motivasyonel süreçlerini etkilemediği görülmüştür. Ülkemizde Aldemir ve ark. (2018) denetimli serbestlik sistemine dahil olmuş madde kullanıcılarıyla yaptıkları çalışmada benzer sonuçları ortaya koymuşlardır. Buna göre, madde bağımlılığı grup çalışmasına ya da motivasyonel görüşme odaklı gruba dahil edilmiş madde kullanıcılarının dışal motivasyonel süreçlerinde anlamlı bir değişim olmamıştır (22). Oysa Miller ve Rollnick'e (1995) göre adli süreç, maddeyi bırakmada önemli dışal motivasyonel bir faktördür (30). Her ne kadar grup katılımcıları denetimli serbestlik tedbirini almış ve psikososyal çalışmalara adli sürecin baskıyla dahil olmuş olsalar da, bu durum bireyler için motivasyonel bir unsur olmamıştır. Bunun nedeni SAMBA grup çalışmasının daha çok içsel motivasyonu harekete geçiren süreçlere odaklanıyor olması olabilir. Diğer yandan, içsel motivasyon bireyin özerkliğini temsil etmekte ve bireyin tercih, değer ve isteklerinden kaynaklanmaktadır. Buna karşın dışal motivasyon bireyin davranışlarının bazı zorlamalar ya da aile, arkadaş ve diğer başka sistemlerin etkisinden kaynaklanmaktadır. Adli sisteme dahil olmanın katılımcıların özerklik duygusunu sarstığı ve bunun psikolojik dirence neden olduğu düşünülebilir.

Grup müdahale çalışmaları madde kullanım tedavisinde en etkin kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntemle, katılımcıların deneyimlerini paylaşmaları ve birbirlerini desteklemeleri cesaretlendirilir. Madde kullanıcılarıyla yapılan grup çalışmalarında temel olarak, katılımcıların alternatifleri görmeleri ve alternatif davranış örnektülerini keşfetmeleri hedeflenirken, aynı zamanda içsel odağın harekete geçmesi de hedeflenmektedir (29). Konuyla ilgili çalışmalar, içsel motivasyon arttıkça bireyin yardım arama davranışının da arttığını ortaya koymuştur (9). Bu çalışmada da içsel motivasyon ve kişilerarası yardım arama davranışı arasında yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ancak grup müdahale çalışması, bireylerin kişilerarası yardım arama davranışlarında anlamlı bir değişim yaratmamıştır. Bu sonuç katılımcıların deneyimlerini, endişelerini ya da duygularını diğer katılımcılarla ya da diğer insanlarla paylaşmada isteksiz olduklarına işaret etmektedir. Diğer yandan bu çalışmada, katılımcıların içsel motivasyonlarının arttığı ve tedaviye olan güvenlerinin yükseldiği bulunmuştur. Yardım arama davranışında anlamlı değişim olmamasının nedeni, grup müdahale sürecinin katılımcılar için olumlu, faydalı olduğu ve bu sürecin onlar için motivasyonel bir destek olması olabilir. Bu motivasyonel destek katılımcılarda başkalarından yardım arama ihtiyacını ortadan kaldırmış olabilir. Diğer yandan izleme sürecinde de madde kullanıcılarının yardım arama ihtiyaçlarında anlamlı bir değişim yoktur. Bunun nedeninin katılımcıların sosyal dinamiklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Örneklemleri oluşturan bireylerin sosyal çevreleri incelendiğinde, suç davranışının (%30,2) ve madde kullanım davranışının (%76,7) yüksek olduğu görülmektedir. Bu olumsuz faktör, katılımcıların sosyal çevrelerindeki insanlara karşı güvenlerini sarsıyor ve bu nedenle yardım aramıyor olabilirler.

Madde kullanıcısının tedaviye olan güveni ve tedaviye katılımı, tedaviyi sürdürme ve bırakmada etkili motivasyonel bir faktördür. Bireyin tedaviye olan güveni arttıkça maddeyi bırakma motivasyonu da artmakta ve başarılı bir tedavi süreciyle sonuçlanmaktadır (31). Konuyla ilgili çalışmalar, grup çalışmalarının bireyin tedavi motivasyonunu arttırdığını ve madde kullanıcılarının bu süreçte tedaviye olan uyumlarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur (32, 33). Bu çalışmanın sonuçları da literatür bilgileriyle uyumludur. Buna göre uygulanan grup çalışması katılımcıların tedaviye olan güvenlerini olumlu etkilemiştir. Ancak grup çalışması tamamlandıktan sonra geçen sürede katılımcıların tedaviye olan güvenlerinin düşme eğiliminde olduğu görülmüştür. Bu sonuç, tedavi tamamlandıktan sonra madde kullanıcısının tedaviye olan ihtiyacının arttığını düşündürmektedir. Bu nedenle madde kullanım tedavisi

çalışmalarının sürekliliğinin olması, kullanıcının maddeyi tamamen bıraktığından emin olmadan tedaviye ara verilmemesi ve tedavinin sonlandırılmaması gerektiği önerilmektedir.

Öz yeterlilik, bireyin bir davranışı değiştirebileceğine olan inancı ve başatme gücüdür. Bilişsel bir süreç olan öz yeterlilik, temelde bireyin riskli durumlarda maddeden uzak durabileceğine olan inancı olarak da ifade edilir (16). Madde kullanım tedavisinde bireyin baş etme gücü, ve öz yeterliliği tedavinin olumlu seyri için önemlidir. Öz yeterlilik madde kullanımının tahmin edilmesinde de önemli bir aracı değiştendirir (17). Ayrıca motivasyonun ortaya çıkmasını sağlayan temel psikolojik ihtiyaçlardan biri de özerklik ve yetkinliktir. Müdahale programları sadece özerklik gibi içsel odağın geliştirilmesinde değil, yeni davranış tarzları ve baş etme stilleri konusunda optimal düzeyde yetkinlik desteği sunması nedeniyle de öz yeterliliğin gelişmesi için etkilidir. (34). Konuyla ilgili yapılan çalışmalar, grup çalışmalarının uzun dönemde dahi madde kullanıcılarının öz yeterlilik algıları üzerindeki olumlu etkisine vurgu yapmaktadır (35). Ancak bu çalışmada, grup çalışma sürecinin madde kullanıcılarının öz yeterliliklerinde anlamlı bir değişime neden olmadığı bulunmuştur. Diğer yandan, izleme sürecinde katılımcıların öz yeterlilik duygularında anlamlı bir düşüş gözlenmiştir. Bunun nedeni olarak katılımcıların bireysel ve sosyal dinamiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcıların %25,6'sının aile üyelerinde, %76,7'sinin ise arkadaş çevrelerinde madde kullanım davranışı vardır. Madde kullanan bir sosyal çevrede yaşıyor olmak ve program tamamlandıktan sonra katılımcıların madde kullanımı olan bireylerle etkileşimlerinin artması, maddeden uzak kalabileceklerine olan inançlarını sarsmış ve maddeyi bırakabileceklerine dair öz yeterliliklerini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. İlk olarak, madde kullanım davranışı iki cinsiyet açısından farklılıklar barındırmaktadır. Yapılan çalışmalar, erkeklerin madde kullanım nedenleriyle kadınların madde kullanım nedenleri arasında farklara vurgu yapmaktadır (36, 37). Ancak bu çalışma sadece erkek katılımcılarla yapılmış ve grup müdahale çalışmasının iki cinsiyet açısından yarattığı potansiyel farklar incelenmemiştir. Bu nedenle ardıl çalışmalarda kadın katılımcılarla da çalışılması, cinsiyetler arası madde kullanım dinamiklerinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca bu çalışmada izleme çalışması bir aylık bir süreyle sınırlı tutulmuştur. Süredeki bu sınırlılık nedeniyle katılımcılardaki uzun süreli değişimler ölçülememiştir. Oysa madde kullanım davranışı komple bir davranış olması nedeniyle bireyin bırakmaya dair motivasyonu etkileyebilecek birçok faktör vardır. Ayrıca madde kullanmayı bırakmada ilk üç ayda relapse oranı en yüksek seviyede olup, bu oranın üçüncü ay sonrası düşmeye başladığı bilinmektedir (38). Bu nedenle konuyla ilgili yapılacak çalışmalarda, izleme çalışma süresinin bir aydan fazla tutulması ve zamanın neden olduğu değişimlerin ölçülmesi önerilmektedir.

Diğer yandan bu çalışma, ülkemizde madde kullanımı olan bireylerle yapılan grup çalışmalarının etkililiğinin değerlendirildiği ilk çalışmalardan biridir. Özellikle adli popülasyon göz önüne alındığında, adli sisteme dahil olmuş madde kullanıcılarıyla yapılan grup çalışmalarının etkililiğini ölçen bilimsel çalışmaların sayısı çok sınırlıdır. 1980 yıllarından beri madde kullanıcılarına yönelik grup çalışmaları Amerika'da sık kullanılan bir tedavi yöntemi olmasına rağmen, Amerika'da bile yirmi yıl içinde sınırlı sayıda prospektif çalışma yapılmıştır (29). Ayrıca ülkemizde motivasyonel teknikler yeni yeni çalışılmakta, madde kullanım tedavisinde motivasyonel öğelere ilişkin sınırlı sayıda bulgular elde edilmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın ülkemiz madde kullanım bozukluğunu önleme ve müdahale literatürüne ve adli sisteme dâhil olmuş bireylerin maddeden uzak durmalarına ve hatta residivizmin önlenmesi için uygulama ve programların geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, grup çalışma süreci madde kullanıcılarının tedaviye olan uyumlarını arttırmıştır. Özellikle bireylerin madde kullanma isteklerini

azaltmayı, maddeyi bırakmaya yönelik motivasyonlarını arttırıcı ve stresle başa çıkılmalarını destekleyen motivasyonel ve bilişsel-davranışçı grup çalışmalarını, katılımcıların özerkliklerini ve içsel motivasyonlarını yükseltmekte ve tedaviye olan güvenlerini arttırmaktadır. Her ne kadar grup çalışma süreci katılımcıların özerklik duygularını olumlu etkilemiş ve içsel motivasyonlarını yükseltmiş olsa da, dışsal motivasyonlarını arttırmamış, öz yeterlilik duygularında ve kişiler arası yardım arama davranışlarında anlamlı bir değişime neden olmamıştır.

Etik Komite Onayı: Uygulamaya başlamadan önce Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü'nden uygulama izni ve Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul kararı alınmıştır.

Hasta Onamı: Çalışmaya başlamadan önce katılımcılara grup müdahale çalışmasının amacı kısaca anlatılmış ve çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilmiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Finansal destek yoktur.

Ethics Committee Approval: Before starting the application, the application permission from the General Directorate of Criminal and Detention Houses and the ethical committee decision was taken from the Hacettepe University Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee.

Informed Consent: Before starting the study, the purpose of the group intervention study was briefly explained to the participants and the informed consent form was given to the participants who agreed to participate in the study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest.

Financial Disclosure: There is no financial support.

KAYNAKLAR

1. McCance-Katz EF. The national survey on drug use and health; 2017. [Crossref]
2. TUBİM. Türkiye uyuşturucu raporu 2018. [Crossref]
3. Lipari RN, Hedden SL, Hughes A. Substance use and mental health estimates from the 2013 National Survey on Drug Use and Health: overview of findings The CBHSQ Report: Substance Abuse and Mental Health Services Administration (US) 2014.
4. Belenko S, Hiller M, Hamilton L. Treating substance use disorders in the criminal justice system. *Curr Psychiatry Rep* 2013;15:414. [Crossref]
5. Wagoner J, Piazza N. Group Therapy for Adult Substance Abusers on Probation. *J Offender Rehabil* 1993;19:41-56. [Crossref]
6. Marques ACP. Formigoni MLOS. Comparison of individual and group cognitive-behavioral therapy for alcohol and/or drug-dependent patients. *Addiction* 2001;96:835-846. [Crossref]
7. McKay JR, Alterman AI, Cacciola JS, Rutherford MJ, O'Brien CP, Koppenhaver J. Group counseling versus individualized relapse prevention aftercare following intensive outpatient treatment for cocaine dependence: Initial results. *J Consult Clin Psychol* 1997;65:778-788. [Crossref]
8. Gamble J, O'Lawrence H. An overview of the efficacy of the 12-step group therapy for substance abuse treatment. *J Health Hum Serv Admin* 2016;142-160.
9. Ryan RM, Plant RW, O'Malley S. Initial motivations for alcohol treatment: Relations with patient characteristics, treatment involvement, and dropout. *Addict Behav* 1995;20:279-297. [Crossref]
10. Zeldman A, Ryan RM, Fiscella K. Motivation, autonomy support, and entity beliefs: Their role in methadone maintenance treatment. *J Soc Clin Psychol* 2004;23:675-696. [Crossref]
11. Miller WR, Rollnick S. *Motivational Interviewing: Helping People Change*, 3rd ed. NY: Guilford Press; 2012.
12. Swogger MT, Conner KR, Caine ED, Trabold N, Parkhurst MN, Prothero LM, Maisto SA. A test of core psychopathic traits as a moderator of the efficacy of a brief motivational intervention for substance-using offenders. *J Consult Clin Psychol* 2016;84:248-258. [Crossref]
13. McMurrin M. Motivational interviewing with offenders: A systematic review. *Leg Criminol Psychol* 2009;14:83-100. [Crossref]
14. Sobell LC, Sobell MB. *Group Therapy for Substance Use Disorders: A Motivational Cognitive-Behavioral Approach*. New York: Guilford Press; 2011.
15. Blondell RD, Frydrych LM, Jaanimägi U, Ashrafion L, Homish G, Foschio EM, Bashaw HL. A randomized trial of two behavioral interventions to improve outcomes following inpatient detoxification for alcohol dependence. *J Addic Dis* 2011;30:136-148. [Crossref]
16. Bandura A. Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychol Rev* 1997;84:191-215. [Crossref]
17. Kadden RM, Litt MD. The role of self-efficacy in the treatment of substance use disorders. *Addict Behav* 2011;36:1120-1126. [Crossref]
18. Ibrahim F, Kumar N, Samah BA. Self efficacy and relapsed addiction tendency: An empirical study. *Social Sci* 2011;6:277-282. [Crossref]
19. Dolan SL, Martin RA, Rohsenow DJ. Self-efficacy for cocaine abstinence: Pretreatment correlates and relationship to outcomes. *Addict Behav* 2008;33:675-688. [Crossref]
20. Sheykhnezhad F, Seyedfatemi N. Effect of group education on self-efficacy and craving tendencies in drug abusers in 5th Azar Drug Abuse Treatment Center of Gorgan. *Cogent Psychology* 2019;6:1587818. [Crossref]
21. Ögel K, Bilici R, Bahadır GG, Maçkan A, Orhan N, Tuna O. Denetimli serbestlikte, sigara, alkol madde bağımlılığı tedavi programı (SAMBA) uygulamasının etkinliği. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2016;17:270-277. [Crossref]
22. Aldemir E, Berk G, Coşkunol H. Denetimli Serbestlik Bağımlılık Programı'nın tedavi motivasyonu, aylık ve yaşam kalitesi üzerine etkileri: motivasyonel ve bireysel görüşme ile karşılaştırmalı bir çalışma. *Arch Neuropsychiatry* 2018;55:261-270. [Crossref]
23. Büyüköztürk Ş, Çakmak EK, Akgün ÖE. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları; 2017.
24. Evren C, Saatçioğlu Ö, Dalbudak E, Danışmant BS, Çakmak D, Ryan RM. Tedavi Motivasyonu Anketi (TMA) Türkçe Versiyonunun Alkol Bağımlısı Hastalarda Faktör Yapısı, Geçerliliği ve Güvenirliliği. *Bağımlılık Derg* 2006;7:117-122. [Crossref]
25. Sherer M, Maddux JE, Mercandante B, Prentice-Dunn S, Jacobs B, Rogers RW. The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psycho Rep* 1982;51:663-671. [Crossref]
26. Yıldırım F, İlhan İÖ. Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Derg* 2010;21:301-308. [Crossref]
27. Ögel K, Koc C, Aksoy A, Basabak A, Evren C. Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Programı. İstanbul: Yeniden Yayınları; 2011.
28. Curry S, Wagner EH, Grothaus LC. Intrinsic and extrinsic motivation for smoking cessation. *J Consult Clin Psychol* 1990;58:310-316. [Crossref]
29. Weiss RD, Jaffee WB, Menil de VP, Cogley, CB. Group therapy for substance use disorders: What do we know? *Harv Rev Psychiatry* 2004;12:339-350. [Crossref]
30. Rollnick S, Miller WR. What Is Motivational Interviewing? *Behav Cogn Psychother* 1995;23:325-334. [Crossref]
31. Rosen PJ, Hiller ML, Webster JM, Staton M, Leukefeld C. Treatment motivation and therapeutic engagement in prison-based substance use treatment. *J Psychoact Drugs* 2004;36:387-96. [Crossref]
32. Stephens RS, Roffman RA, Curtin L. Comparison of extended versus brief treatments for marijuana use. *J Consult Clin Psychol* 2000;68:898-908. [Crossref]
33. Weiss RD, Griffin ML, Greenfield SF, Najavits LM, Wyner D, Soto J, Hennen JA. Group therapy for patients with bipolar disorder and substance dependence: results of a pilot study. *J Clin Psychiatry* 2000;61:361-367. [Crossref]
34. Ryan RM, Deci EL. *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Publications; 2017.
35. Burleson JA, Kaminer Y. Self-efficacy as a predictor of treatment outcome in adolescent substance use disorders. *Addict Behav* 2005;30:1751-1764. [Crossref]
36. Brady KT, Randall CL. Gender differences in substance use disorders. *Psychiatr Clin Am* 1999;22:241-252. [Crossref]
37. Merlo LJ, Curran JS, Watson R. Gender differences in substance use and psychiatric distress among medical students: a comprehensive statewide evaluation. *Subst Abuse* 2017;38:401-6. [Crossref]
38. Hunt WA, Barnett LW, Branch LG. Relapse rates in addiction programs. *J Clin Psychol* 1971;27:455-456. [Crossref]